

ÅRJÄNGS KOMMUN
kommun@arjang.se

2024-03-07

1 (23)

Dnr- SI 2023:6036

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning vid
Nordmarkens skola L i Årjängs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på *Nordmarkens skola L* avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Namnbyte

Den 1 juli 2023 genomförde Skolinspektionen ett namnbyte från *regelbunden* kvalitetsgranskning till *planerad* kvalitetsgranskning. Detta påverkar ingenting vad gäller granskningens innehåll och genomförande.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid *Nordmarkens skola L* i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver leda och styra ett strategiskt jämställdhetsarbete som säkerställer att alla elever ges samma förutsättningar, oberoende av könstillhörighet.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla metoder för att öka elevernas delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver arbeta samlat för att skapa goda förutsättningar för studiero genom att ta fram gemensamma förhållningssätt och strategier för att skapa studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp lärarnas bedömning för att identifiera eventuella avvikelser och analysera vad dessa beror på samt se till att lärare i samtliga årskurser samverkar med varandra för att kvalitetssäkra bedömningar och omdömen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **27 september 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2023:6036) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på *Nordmarkens skola L* leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Vissa av skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och tillämpas av lärarna och obehöriga får i vissa avseenden en planerad introduktion. Rektorn ger lärarna vissa förutsättningar att samverka med varandra kring undervisning och skolutveckling men lärarna behöver möjligheter att samarbeta mer och med fler kompetenser. Rektorn följer upp det gemensamma utvecklingsarbetet och att det leder till att undervisningen utvecklas. Dock ger den uppföljning och analys som rektorn gör inte en tillräcklig bild av verksamheten vilket gör att de utvecklingsåtgärder som genomförs riskerar att inte möta de behov som finns på skolenheten. Det framkommer att rektorn följer upp vissa resultat med fokus på könsmönster men det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete som rektorn leder och styr.

Ledning och organisation

Granskningen visar att vissa av skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och tillämpas av lärarna och obehöriga får i vissa avseenden en planerad introduktion. Av intervjuer framgår att det finns implementerade system för att rapportera frånvaro, välfungerande arbetssätt för skolenhetens likabehandlingsarbete samt trivselregler som är kända, tillämpas och upprätthålls. Emellertid är det inte tydligt för alla lärare hur de på ett likvärdigt sätt ska dokumentera elevernas kunskapsutveckling och stödbehov. Även om rektorn säger att det är tydligt hur elevernas kunskapsutveckling ska dokumenteras så finns det lärare som uppger att de inte vet hur de ska dokumentera till exempel elevernas extra anpassningar i den digitala lärplattformen och som efterfrågar en introduktion i det digitala systemet. Det saknas också enligt lärarna riktlinjer för hur lärarna ska dokumentera elevernas omdömen på ett likvärdigt sätt. Enligt rektorn har klasslärarna och elevassistenterna sammanställt en vikariepärm som finns tillgänglig i klassrummen med information om dagliga rutiner, uppgifter av praktisk karaktär och planeringen som gäller för klassen. Även om rektorn säger att

arbetslagen ansvarar för att delge även annan information så framkommer att lärarna inte har gett de obehöriga lärarna någon introduktion i skolenhetens digitala system. Obehöriga lärare som är anställda under en längre period deltar i gemensamma möten med övriga lärare.

Granskningen visar att rektorn ger lärarna vissa förutsättningar att samverka med varandra kring undervisning och skolutveckling men lärarna behöver samarbeta mer och med fler kompetenser för att det kollegiala lärandet ska stärkas på skolenheten. Rektorn följer upp om det gemensamma utvecklingsarbetet leder till att undervisningen utvecklas. Av insänd dokumentation och intervjuer framgår att lärarna inom respektive årskurs har regelbundna möten då de till exempel planerar undervisningen tillsammans. Lärarna uppger dock att den gemensamma tiden för samverkan inte räcker till för att möta de behov som finns. Lärarna efterfrågar ett ökat samarbete när det gäller undervisningen som helhet på lågstadiet. Dessutom framkommer att elevhälsans professioner är tillgängliga när lärarna söker råd och stöd kring enskilda elevärenden men lärarna saknar förutsättningar att kontinuerligt samverka med elevhälsan om utformningen av undervisningen så att den kommer alla elever tillgodo. Till exempel efterfrågas specialpedagogens delaktighet och handledning i kollegiala samtal om arbetet med extra anpassningar. Alla lärare är inte heller delaktiga i utformningen av stödarbetet kring enskilda elever då det är frivilligt för lärarna som undervisar eleverna att delta i möten, vilket leder till att alla lärare inte deltar i mötena och arbetet inte är likvärdigt. Lärarna på lågstadiet bedriver under rektorns ledning ett pedagogiskt utvecklingsarbete kring skolenhetens arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Ett gemensamt utvecklingsarbete har också genomförts med fokus på anpassningar för en ökad tillgänglig utbildning. Exempelvis har en ökad kunskap om neuropsykiatriska svårigheter bidragit till att det i undervisningen finns stödstrukturer som en avskalad lärmiljö och bildstöd. Enligt rektorn har lärarnas förhållningssätt utvecklats genom att fler lärare än tidigare samtalar om hur de kan ändra sin undervisning för att nå alla elever. Även om utvecklingsarbetet är högst relevant för att ge alla elever möjlighet att nå målen för utbildningen så framgår att vissa insatser är bestämda av huvudmannen och gäller för samtliga skolenheter i kommunen. Dessa insatser baseras inte tydligt på en analys av verksamheten och de behov som finns på skolenheten.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorns uppföljning och analys av verksamheten inte ger rektorn den nulägesbild av skolenheten som behövs för att kunna utveckla undervisningen och vidta förbättringsåtgärder som möter de behov som finns. Av insänd dokumentation och intervjuer framgår att lärarna dokumenterar elevernas

kunskapsresultat i samtliga årskurser och ämnen två gånger per termin i så kallade måluppfyllelsedokument. Rektorn tar del av dessa och resultaten av Skolverkets bedömningsstöd och följer upp kunskapsresultaten med elevhälsan och de stödpedagoger som särskilt arbetar med att ge enskilda elever stöd. Klasslärarna är dock inte delaktiga i något analysarbete som syftar till att resultaten förklaras och tar inte heller del av någon uppföljning som rektorn gör av det samlade underlaget. Såväl rektorn som elevhälsan uppger att uppföljningen av kunskapsresultaten i huvudsak handlar om att identifiera de elever som riskerar att inte nå målen eller inte når målen. Enligt lärarna har rektorn kunskap om elever som behöver stöd men när det gäller övriga elever eller hur klassen som grupp fungerar är rektorns kunskap begränsad. Två gånger per läsår samlar rektorn in bland annat uppgifter som handlar om hur undervisningen genomförs och hur lärarna arbetar med trygghet och studiero. Rektorn tar också del av resultaten av trygghetsenkäten som genomförs bland samtliga elever varje läsår. Enligt rektorn besvarar lärarna frågor om hur undervisningen planeras för att de ska ske ett lärande och vilket lärande läraren ser i undervisningen samt vilka förändringar i undervisningen som läraren ser att hen behöver göra. Lärarna uppger dock att redovisningarna till rektorn ser olika ut. Det finns lärare som beskriver både sociala och pedagogiska aspekter av undervisningen och andra lärare som inte beskriver undervisningen alls. Förutom det som behandlas i elevråden finns enligt rektorn inget systematiskt sätt som fångar elevernas synpunkter av undervisningen. Det framkommer också att vare sig rektorn eller någon representant för elevhälsan deltar med regelbundenhet i undervisningen och på så vis får en bild av hur den bedrivs. I samband med att skolenheten fick nya lokaler fördes diskussioner med lärarna om materiella förutsättningar för undervisningens genomförande. Enligt rektorn har verksamheten utrustats med ändamålsenliga möbler, läromedel och tekniska lärverktyg. Även de organisatoriska förutsättningarna har följts upp och de har på skolenheten kommit fram till att den nuvarande organisationen med hemklassrum och en klassmentor möter elevernas behov av få lärarbyten. Rektorn säger att skolenhetens små klasser, behöriga lärare och det individanpassade stöd som ges till elever skapar förutsättningar för en trygg och välfungerande undervisning. I dagsläget handlar rektorns analys om att utifrån lärarnas sammanställningar av resultat identifiera mönster. Rektorn uppger att analysen är ofta grund och saknar förklaringar till orsakerna bakom resultaten. Att analysen inte identifierar orsaker till skillnader och variationer gör att behov av åtgärder och utvecklingsinsatser i verksamheten riskerar att förbises. Visserligen vidtar rektorn vissa åtgärder för att utveckla undervisningens kvalitet, som grundar sig i den uppföljning som görs av de elever som riskerar att inte nå målen eller inte når målen, genom att lärarna fått kompetensutveckling gällande arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorn har sett att tidigare åtgärder som till exempel att

tillgängliggöra lärmiljöerna har utvecklat undervisningen till att bli mer inkluderande. Enligt rektorn och lärarna är arbetet med analys ett utvecklingsområde på skolenheten, och både rektorn och lärarna tar del av kompetenshöjande insatser som syftar till att fördjupa analysen av verksamhetens resultat. Skolinspektionen rekommenderar att detta arbete fortsätter för att rektorn ska utveckla både uppföljningen av resultat och analysen av verksamheten för att kunna uppmärksamma framgångsfaktorer och utvecklingsbehov samt orsakerna till dessa.

Jämställdhetsarbetet

Granskningen visar att rektorn följer upp vissa resultat med fokus på könsmönster men det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolenheten som rektorn leder och styr. Av insänd dokumentation och intervjuer framgår att rektorn följer upp flickornas respektive pojkarnas kunskapsresultat samt anmälningar om kränkande behandling per kön. Rektorn noterade till exempel vid senaste uppföljningen av anmälningar om kränkande behandling att andelen flickor som blivit verbalt och fysiskt utsatta är högre än andelen pojkar. Dessutom visade uppföljningen med tydlighet att de flesta anmälningar om kränkande behandling handlade om konflikter där pojkar varit involverade. Rektorn uppger att även om rektorn identifierat skillnader mellan flickors och pojkars resultat är individperspektivet, och inte könsmönster, rektorns huvudsakliga fokus vid resultatuppföljningen. Elevhälsan har inte diskuterat eventuella förklaringar till identifierade könsmönster och inga åtgärder har vidtagits. Enligt rektorn är det länge sedan lärarna uppmanades att reflektera kring hur de bemöter flickor respektive och pojkar i undervisningen, eller om flickor och pojkar har lika stort inflytande över undervisningen. Lärarna har inte under rektors ledning arbetat med frågor som rör jämställdhet och rektorn lyfter fram att ett gemensamt jämställdhetsarbete behövs på skolenheten. Även lärarna uppger att rektorn inte följer upp hur lärarna arbetar med jämställdhet i undervisningen. De flesta lärare beskriver dock att det finns ett jämställdhetsperspektiv i undervisningen till exempel i samband med arbetet om diskrimineringsgrunderna. Enligt lärarna finns ingen plan för hur ett jämställdhetsarbete ska bedrivas på skolenheten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver leda och styra ett strategiskt jämställdhetsarbete som säkerställer att alla elever ges samma förutsättningar, oberoende av könstillhörighet.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn leder och styr inte något jämställdhetsarbete på skolenheten. Individperspektivet är det centrala i rektorns uppföljning av resultat vilket kan leda till att strukturella könsmonster inte uppmärksammas om könsperspektivet inte helt tas i beaktande. Det finns vissa jämställdhetsperspektiv i undervisningen men det saknas ett jämställdhetsarbete med strategier för att motverka traditionella könsmonster.

Enligt skollagen och läroplanen ska skolan aktivt och medvetet främja flickors och pojkars lika rätt och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn påbörjar ett strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att alla elever, oavsett könstillhörighet, ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. Rektorn behöver leda ett arbete som skapar en medvetenhet bland både personal och elever om hur flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan. Eftersom de krav och förväntningar som ställs på eleverna bidrar till att forma deras uppfattningar om vad kvinnligt och manligt är, så behöver det synliggöras och adresseras. Rektorn behöver därför tillsammans med lärare och elevhälsa utforma gemensamma strategier för skolenheten för hur jämställdhet ska inkluderas och genomföra undervisningen och verksamheten i stort. För att skapa en grund för detta arbete behöver rektorn följa upp hur verksamheten bedrivs utifrån ett jämställdhetsperspektiv, hur lärarna arbetar med jämställdhet i undervisningen, och att undervisningen stimulerar eleverna att diskutera jämställdhet i samhället och i skolan. Rektorn behöver också undersöka om det finns strukturer som bidrar till att skapa och vidmakthålla könsskillnader och att lärare på ett medvetet sätt speglar jämställda värderingar både i undervisningens innehåll och i sin ämnesdidaktik. Utifrån det som uppföljningen visar behöver rektorn arbeta strategiskt och långsiktigt, för att motverka traditionella könsmonster och ge elever samma förutsättningar oavsett könstillhörighet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. Undervisningen på Nordmarkens skola L har en variation och en struktur som främjar elevernas möjligheter att nå så långt det är möjligt i sin kunskapsutveckling. Dessutom motiverar undervisningen eleverna att lära genom uttalade förväntningar, intresseväckande inslag och anpassningar som tillgodoser elevernas olika behov. Eleverna ges möjlighet att reflektera kring sitt eget lärande men deras inflytande i undervisningen är tydligt begränsat.

Variation och struktur

Granskningen visar att undervisningen på Nordmarkens skola L har en variation och en struktur som främjar elevernas möjligheter att nå så långt det är möjligt i sin kunskapsutveckling. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att lärarna på ett medvetet sätt ser till att de arbetsformer och arbetssätt som används i undervisningen möter undervisningens syfte och mål. Genom att låta eleverna inhämta kunskap på olika sätt och i olika miljöer skapas enligt lärarna förutsättningar till lärande. Ämnesinnehållet behandlas till exempel genom lärarledda genomgångar, filmvisning, och diskussion. Lärarna leder ofta samtal med eleverna som grupp och involverar dem till delaktighet genom till exempel gemensam problemlösning och reflektion. Även arbetsformerna varierar för att bibehålla elevernas intresse för undervisningen. Det är vanligt förekommande att arbetet under en och samma lektion organiseras i såväl gemensamma aktiviteter i helgrupp som lärpar och enskilda arbetsuppgifter. Det framkommer också att lärarna väljer vissa arbetsformer framför andra för att det passar den aktuella elevgruppen bäst. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer noteras att eleverna är aktiva och visar engagemang och intresse i arbetsuppgifterna under hela lektionen, vilket bland annat kan förklaras av att lärarna behandlar lektionernas innehåll på ett balanserat och varierat sätt. Att eleverna har lärare som finns till hands och vid behov ger eleverna förtydligande och stegvisa instruktioner så att eleverna kommer igång med arbetsuppgifterna bidrar också till att eleverna bibehåller engagemanget och slutför arbetsuppgifterna. Ledarskapet i klassrummet är tydligt genom att läraren till exempel instruerar och förtydligar med visuellt stöd hur en arbetsuppgift ska genomföras. Lärarna säkerställer att eleverna förstår och uppmuntrar eleverna att hjälpas åt, diskutera och lyssna på varandra. Lärarna känner till vilka elever som behöver få komma igång snabbt med sina arbetsuppgifter för att engagemanget ska bibehållas eller behöver enskilda genomgångar och stöd för att komma igång med arbetsuppgifter och därför ser lärarna till att ge eleverna den stöttning de behöver. De flesta lärare introducerar lektionen genom att visa i schemat med bildstöd vilken den aktuella lektionen är och att presentera lektionens innehåll både muntligt och skriftligt. För att tydliggöra undervisningens syfte sätter flera lärare lektionen i sitt sammanhang genom att till ex-

empel återkoppla till föregående lektion, repetera tidigare befästa begrepp eller beskriva vilka kunskaper undervisningen avser att utveckla. Det förekommer att vissa lärare även samtalar med eleverna om att det finns en skillnad på att genomföra arbetsmoment och att lära, och att övning behövs för att kunskap ska befästas. Delmomenten under en lektion hänger ihop och överensstämmer med lektionens syfte vilket ger eleverna möjlighet att träna på det de ska lära sig på flera sätt. Exempelvis ges eleverna möjlighet att efter lärarens genomgång öva enskilt på nya arbetsmoment, för att därefter delta i en gemensam aktivitet där de kan referera till det egna arbetet. I regel avslutas lektionerna med att eleverna får information om att det snart är dags att avsluta den pågående arbetsuppgiften. Eleverna ges därefter tillfälle att under lärarens ledning reflektera över lektionens innehåll, vilka arbetsuppgifter som genomförts och om de lärt sig något nytt. När eleverna lämnar klassrummet för exempelvis rast ser läraren till att rutiner följs som exempelvis handlar om att släppa ut eleverna i en viss ordning eller att de lägger upp en arbetsuppgift på bänken som eleverna ska ägna sig åt efter rasten.

Stimulans och anpassning

Granskningen visar att undervisningen motiverar eleverna att lära genom uttalade förväntningar, intresseväckande inslag och anpassningar som tillgodoser elevernas olika behov. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att lärarna skapar en lärmiljö som präglas av tilltro till elevens förmåga och goda relationer vilket stimulerar elevernas lärande. Lärarna uppmuntrar och tar tillvara elevernas egna idéer genom att till exempel bemöta eleverna med intresse och fånga elevernas frågor och hantera dem i undervisningen. Genom att lärarna förmedlar att elevernas tankar är viktiga motiveras eleverna att utforska och använda sin kreativitet. Innehållet i undervisningen anknyter till elevernas intresse och skapar ett engagemang vilket synliggörs genom att eleverna i såväl teoretiska som praktiska arbetsmoment är delaktiga i diskussioner och aktiviteter samt arbetar fokuserat med sina arbetsuppgifter under hela lektionen. Eleverna uppger att lärarna strävar efter att göra eleverna glada genom att visa att de tror att eleverna kan, vilket får eleverna att vilja ta sig an arbetsuppgifterna. Lärarna uttrycker att det är viktigt att ta tillvara tillfällena att stärka elevernas självförtroende och synliggöra vad eleverna kan, och ge alla elever beröm. Det är vanligt att lärarna uppmärksammar både enskilda elever och gruppen om deras goda arbetsinsatser som till exempel att eleverna utfört sina arbetsuppgifter med noggrannhet och uthållighet eller att de tagit sig an utmaningar på bra sätt. För att möta elevernas olika förutsättningar och behov ser lärarna till att genomföra undervisningen med en variation av anpassningar. Det finns stödstrukturer i undervisningen som ger alla elever tillgång till exempelvis flera vuxna i klassrummet, tidshjälpmedel och avskärmning. För att miljön inte

ska utgöra ett hinder för lärandet är den visuellt avskalad. I vissa ämnen som till exempel i svenska och matematik används läromedel som kan anpassas på olika nivåer utifrån elevernas behov. Elever som behöver utmanas i att exempelvis skriva får arbetsuppgifter som handlar om att utveckla sina texter och elever som behöver stimuleras att nå längre i sitt matematiska tänkande får mer avancerade problemlösande arbetsuppgifter. I praktiska och estetiska ämnen utformas aktiviteter och arbetsuppgifter utifrån elevernas olika förutsättningar. Ett arbetssätt som lärarna funnit fungerar väl för alla elever oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling är att ha gemensamma genomgångar och diskussioner där lärarna på ett flexibelt sätt kan fånga upp och förhålla sig till elevernas olika förståelse av innehållet. I den fortsatta planeringen av undervisningen tar lärarna hänsyn till de behov som framkommer.

Elevernas delaktighet i sitt eget lärande och i undervisningen

Granskningen visar att eleverna ges möjlighet att reflektera kring sitt eget lärande men deras inflytande i undervisningen är tydligt begränsat. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att lärarna skapar ett klimat i klassrummet där det finns utrymme för eleverna att resonera över möjliga svar, uttrycka olika åsikter och våga framföra sina svar även om de inte säkert vet att svaret är rätt. Lärarna ställer frågor av problemlösande karaktär för att eleverna ska utveckla sina tankar och komma vidare eller utveckla sina svar i en gemensam diskussion. Genom att ställa frågor om hur eleverna tänker synliggör läraren för eleven att det finns olika sätt att komma fram till ett svar. Skolinspektionen noterar vid observerade lektioner att lärarnas förhållningssätt stimulerar eleverna till nya frågor. Såväl eleverna, lärarna och rektorn beskriver att det är läraren som planerar undervisningen och att eleverna inte är delaktiga. Det händer dock att eleverna får påverka delar av genomförandet som till exempel hur de ska utföra arbetsuppgifter. Det förekommer att lärarna med utgångspunkt i elevernas intressen och erfarenheter planerar undervisningen men det finns enligt rektorn ingen bestämd struktur för elevernas inflytande över undervisningen. Vissa lärare, men inte alla, utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna genom till exempel muntliga avstämningar i slutet av lektionen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla metoder för att öka elevernas delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att det saknas arbetssätt där alla elever kontinuerligt och påtagligt är med i planeringen och utvärderingen av undervisningen. Det finns vissa lärare som ger eleverna möjlighet att ha synpunkter på hur de vill genomföra vissa arbetsmoment i undervisningen och som tar reda på hur eleverna har uppfattat lektionen, men några tydliga direktiv för hur eller när eleverna ska ges inflytande i undervisningen saknas.

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen och enligt läroplanen ska läraren till exempel tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt utpekat ansvar för att se till att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna under ledning av rektorn arbetar aktivt för att öka elevernas delaktighet i planeringen och utvärderingen av undervisningen. Till exempel behöver lärarna beakta de synpunkter som eleverna för fram och låta dessa påverka planeringen och genomförandet av undervisningen. Det räcker inte att lärarna själva planerar undervisningen, med hänsyn till elevernas intressen och tidigare erfarenheter. Lärarna behöver ge eleverna inflytande över såväl innehåll, arbetssätt och arbetsformer så att undervisningen på ett reellt sätt präglas av elevernas erfarenheter och synpunkter. Ett ökat elevinflytande i bland annat planeringen av undervisningen kan också bidra till att öka elevernas intresse inför det kommande arbetsområdet.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. På skolenheten bedrivs ett genomtänkt arbete för att skapa en trygg miljö och arbetet fungerar väl. Elevernas upplevelse av trygghet och åtgärder kartläggs och åtgärder vidtas utifrån identifierade behov. Det sker ett förebyggande arbete för att skapa studiero men arbetet kan utvecklas så att lärarnas metoder för att skapa och vid behov återställa ordningen är gemensamma.

Arbetet för trygghet

Granskningen visar att det på skolenheten bedrivs ett genomtänkt arbete för att skapa en trygg miljö och att arbetet fungerar väl. Elevernas upplevelse av trygghet och åtgärder kartläggs och åtgärder vidtas utifrån identifierade behov. Av insänd dokumentation och intervjuer framkommer att läroplanens värdegrundsuppdrag synliggörs i undervisningen kontinuerligt och på olika sätt. Utöver de vardagliga samtalen med eleverna om betydelsen av att till exempel vara trygg i skolans olika miljöer och att alla får vara med, har de på skolenheten bestämt att de under läsåret i samtliga klasser kontinuerligt ska arbeta med diskrimineringsgrunderna för att främja förståelse och tolerans för andra. På skolenheten finns två förstelärare med ett särskilt ansvar för värdegrundsarbetet och för att bistå övriga lärare med material och annat stöd för undervisningen. Bland annat har de på skolenheten spelat in en film som de återkommande visar för eleverna och som handlar om bemötande och rutiner för att skapa trygghet och trivsel för eleverna. Det finns även strategier för att eleverna ska vara aktiva och ha någon att vara med under rasterna. Exempelvis finns en rastbod med lekredskap som är öppen för eleverna under vissa raster och en kompisbänk där eleverna kan sätta sig om de saknar någon att leka med. Ytterligare ett led i det främjande arbetet för trygghet är tillgången till en socialpedagog som vid behov kan utgöra ett stöd för både elever och personal. Skolenhetens trygghetsgrupp, som förstelärarna leder, ansvarar för att varje läsår utarbeta en enkät och genomföra en undersökning bland alla elever där eleverna besvarar frågor om sina upplevelser av trygghet i skolans olika miljöer. Resultaten sammanställs av trygghetsgruppen och redovisas därefter för rektorn, elevhälsan, lärare och elever. Även skolenhetens elevråd är aktivt i arbetet med att synliggöra otrygga platser. Utifrån de behov som framkommer genom kartläggningarna görs insatser för att stärka tryggheten på skolenheten. Bland annat har de delat in skolgården i olika zoner och bestämt vilken personal som ska ha rasttillsyn inom vilket område. Eleverna känner till vilka regler som gäller i spel på fotbollsplanen och påminns av lärarna om när varje årskurs har tillgång till exempelvis fotbollsplanen och multiplanen. När konflikter uppstår tar lärarna ansvar för att i dialog med eleverna hantera dessa. Det finns elever som tycker att situationen i omklädningsrummen är otrygg och utifrån elevernas behov har därför omklädningsrummen utrustats med duschbås och fler vuxna är tillgängliga. Enligt rektorn har de sett att vidtagna åtgärder fått god effekt genom att konflikterna minskat och elevernas upplevelse av trygghet har ökat.

Studiero och lugn miljö

Granskningen visar att det sker ett förebyggande arbete för att skapa studiero men arbetet kan utvecklas så att lärarnas metoder för att skapa, upprätthålla och vid behov

återställa ordningen är gemensamma. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att lärarna i huvudsak har en struktur i undervisningen som skapar förutsättningar för studiero. Vissa lärare använder stödstrukturer för studiero i förebyggande syfte som till exempel ett trafikljus för att visa en förväntad ljudnivå för arbetsmomentet eller en arbetsgång som tydliggör för eleverna att de får stöd när de behöver. I klasserna finns gemensamma trivselregler som eleverna varit delaktiga i att ta fram och som också följs upp tillsammans med eleverna. Emellertid framkommer att det finns klasser där studieron är en utmaning och elever blir störda av andra elever. Enligt rektorn förväntas lärarna inleda skoldagen med att gå igenom det planerade arbetet för eleverna för att skapa en förståelse för eleverna och på så vis förebygga studiero. Det finns lärare som tydligt anger lektionens innehåll och syfte och det finns andra lärare som inte gör det. Studieron påverkas enligt lärarna av om läraren har arbetssätt som motiverar alla elever vilket kan vara en utmaning. Enligt rektorn samtalar personalen om det pedagogiska ledarskapet men lärarna säger att det saknas förutsättningar för alla lärare på lågstadiet att komma överens om gemensamma strategier i arbetet med studiero och rektorn leder inte ett sådant arbete. Lärarna utvecklar egna metoder som gäller för den egna klassen och hämtar hjälp hos kollegor om det behövs.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver arbeta samlat för att skapa goda förutsättningar för studiero genom att ta fram gemensamma förhållningssätt och strategier för att skapa studiero.

Skolinspektionens granskning visar att det på Nordmarkens skola L saknas ett samlat arbete för att skapa studiero. Även om det finns vissa bestämda strukturer som syftar till att skapa studiero så är dessa inte tillräckliga då studieron ändå brister i vissa klasser. Lärarna arbetar på olika sätt för att skapa studiero, och gemensamma strategier saknas.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Enligt läroplanen ska alla som arbetar på skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Vidare framgår av läroplanen att skolans mål är att varje elev tar ett personligt ansvar för sina studier och sin studiemiljö. För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero krävs att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring detta arbete.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn leder ett samlat arbete som med att skapa studiero. För att skapa en miljö på skolan där all undervisning präglas av studiero behöver också fungerande forum skapas för lärarna att diskutera vad begreppet studiero innebär och komma överens om gemensamma strategier och förhållnings-sätt. I detta arbete kan lärarna till exempel delge varandra goda exempel. Det är också viktigt hur lärarna bemöter eleverna och till exempel låter dem bli delaktiga i undervisningen och tar del av deras åsikter. När det gäller att vidta åtgärder när studieron brister behöver rektorn tydliggöra vilka strategier som lärarna ska använda, så att insatserna blir likvärdiga på skolenheten.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är följande. Rektorns analys av bedömningar och omdömen ur ett likvärdighetsperspektiv är begränsad. Rektorn ger inte heller lärarna tillräckliga förutsättningar att kvalitetssäkra och diskutera bedömningar. Det saknas ett strukturerat samarbete för att nå likvärdighet i bedömningarna i de olika årskurserna och i ämnen där inte nationella prov genomförs.

Diskussion och analys av omdömen

Granskningen visar att rektorns analys av bedömningar och omdömen för att säkra likvärdighet är otillräcklig. Av intervjuer framgår att rektorn tar del av lärarnas omdömen och att rektorn identifierat att lärarna skriver omdömen på olika sätt. Skillnaderna handlar dock främst om variationer i omfattningen av dokumentation och rektorn har inte fokuserat på om lärarna bedömer elevernas kunskaper på olika sätt. Representanter för elevhälsan och lärarna uppger att de inte blivit inbegripna i samtal med rektorn om identifierade skillnader eller avvikelser i bedömningar och omdömen.

Kvalitetssäkring av bedömningar och omdömen

Granskningen visar att rektorn inte ger lärarna tillräckliga förutsättningar att kvalitetssäkra bedömningar vilket leder till att lärarna i varierande grad samverkar med varandra i bedömningsfrågor. Av intervjuer och insänd dokumentation framgår som tidigare nämnts att lärarna saknar riktlinjer för hur de ska dokumentera elevernas omdömen på ett likvärdigt sätt. Det får till följd att de till exempel arbetar på olika sätt

med att bedöma och dokumentera elevernas kunskaper. Lärarna använder de nationella proven i årskurs 3 och Skolverkets bedömningsstöd i svenska och matematik i årskurs 1 och årskurs 2 för en likvärdig bedömning av elevernas kunskaper men det skiljer sig åt i vilken omfattning lärarna samverkar kring bedömningarna. Det sker sambedomning av de nationella proven i årskurs 3 i matematik och svenska men i övriga årskurser och ämnen är det upp till lärarna själva att bestämma om de vill kvalitetssäkra sina bedömningar med andra eller inte. Härtill framkommer att om lärarna samverkar med stödpedagogerna kring bedömning av elevernas kunskaper så handlar det bara om elever som uppvisar låga resultat. När det gäller bedömningen av övriga elevers kunskaper så sker ingen samverkan alls i bedömningsarbetet. Enligt rektorn finns inte några organiserade sambedomningstillfällen förutom de som genomförs i samband med de nationella proven. Vissa insatser för att utveckla lärarnas säkerhet kring bedömning har initierats. Exempelvis har lärarna arbetat med Skolverkets stödmaterial om bedömning och tagit del av en föreläsning om bedömning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp lärarnas bedömning för att identifiera eventuella avvikelser och analysera vad dessa beror på samt se till att lärare i samtliga årskurser samverkar med varandra för att kvalitetssäkra bedömningar och omdömen.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte analyserar skillnader i bedömningar och omdömen ur ett likvärdighetsperspektiv. Dessutom har lärarna inte tillräckliga förutsättningar att kvalitetssäkra bedömningar. Det finns inte några organiserade sambedomningstillfällen förutom de som genomförs i samband med de nationella proven i årskurs 3 och det saknas ett arbete för att skapa likvärdighet i de bedömningar som görs.

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas och rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. I det ansvaret ligger att undersöka om det finns omotiverade avvikelser i betygen inom skolenheten och vid behov besluta om åtgärder för att komma till rätta med dem. Vidare framhålls i Skolverkets allmänna råd om betyg och provning betydelsen av lärares samsyn för arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg. Sambedomning beskrivs också som ett betydelsefullt redskap för ökad likvärdighet, eftersom det bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas och hur bedömningen ska gå till.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn påbörjar ett arbete med att följa upp och analysera lärarnas omdömen och bedömningar ur ett likvärdighetsperspektiv. Om avvikelser framkommer i analysen behöver rektorn ta reda på orsakerna till dessa. Rektorn behöver, beroende på vad analysen visar, föra en diskussion med enskilda lärare, arbetslag eller hela kollegiet för att kunna besluta om utvecklingsinsatser. Syftet med åtgärderna bör vara att höja likvärdigheten och bedömarkompetensen på skolenheten. Skolinspektionen rekommenderar vidare att rektorn ger samtliga lärare förutsättningar att samverka i syfte att kvalitetssäkra sina omdömen och bedömningar. Detta bör ske med tydlig struktur för möten, innehåll och dokumentation. Arbetet behöver i första hand inrikta sig på att lärarna tillsammans tolkar styrdokumentet för att nå en samsyn och likvärdighet gällande elevernas kunskaper i relation till kriterier för bedömning och i förhållande till respektive årskurs. Även annat material som Skolverket producerat bör användas som diskussionsunderlag som till exempel kommentarmaterial och bedömningsstöd för att förstå och tolka styrdokumentet rättvisande.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Larsson

Beslutsfattare
Signerat av: Maria Larsson

X Camilla Adler

Föredragande
Signerat av: Camilla Adler

I handläggningen av ärendet har även utredare Camilla Ekman medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sju lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 23 och 24 januari. Den 25 januari genomfördes en digital intervju med rektorn. Besöket genomfördes av utredarna Camilla Adler och Camilla Ekman.

Nordmarkens skola L omfattar årskurserna 1-3. Vid tiden för granskning finns 141 elever på lågstadiet. Årjängs kommun är huvudman. Skolenheten leds av en rektor.

Bilaga 3: Redovisningsformulär för vidtagna åtgärder med anledning av utvecklingsområden i planerad kvalitetsgranskning vid Nordmarkens skola L i Årjängs kommun

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Formulär för huvudmannens redovisning

Rektorn behöver leda och styra ett strategiskt jämställdhetsarbete som säkerställer att alla elever ges samma förutsättningar, oberoende av könstillhörighet.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

• Rektorn och lärarna behöver utveckla metoder för att öka elevernas delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
• Rektorn och lärarna behöver arbeta samlat för att skapa goda förutsättningar för studiero genom att ta fram gemensamma förhållningssätt och strategier för att skapa studiero.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
• Rektorn behöver följa upp lärarnas bedömning för att identifiera eventuella avvikelser och analysera vad dessa beror på samt se till att lärare i samtliga

årskurser samverkar med varandra för att kvalitetssäkra bedömningar och omdömen.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: